

АНОТАЦІЯ

Гайченко А. В. *Адміністративно-правові засади діяльності державних органів, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів.* – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – право. – Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ, 2021.

Дисертацію присвячено дослідженню проблематики діяльності державних органів, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів. Доводиться, що наразі суттєвою проблемою є забезпечення державою швидкого та якісного виконання судових рішень та рішень інших органів, оскільки громадяни України з недовірою ставляться до судової влади.

Дослідження здійснено із використанням як загальних, так і спеціальних методів наукового пізнання в їх системному взаємозв'язку, що дозволило розглянути реальний стан у вітчизняній практиці та розробити пропозиції щодо її удосконалення.

Установлено, що для сучасного періоду розвитку органів примусового виконання рішень характерні такі ознаки: 1) наявність державного органу, який безпосередньо здійснює адміністрування примусового виконання рішень судів та інших державних органів; 2) реформування інституту примусового виконання рішень, зміна правового статусу державного органу, який безпосередньо здійснює адміністрування примусового виконання рішень судів та інших державних органів; 3) наявність приватних виконавців; 4) посилення контролю держави за діяльністю державних та приватних виконавців; 5) налагодження взаємодії державних виконавців та інших правоохоронних органів; 6) запровадження електронних інформаційних

обліків даної системи; 7) розгалужена система нормативно-правових актів, якими урегульовано інститут примусового виконання рішень.

У дисертаційному дослідженні розглянуто визначення основних понять у сфері примусового виконання рішень: «державний виконавець», «нормативно-правові акти державних органів, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», «судовий контроль за виконанням судових рішень», «контроль за законністю виконавчого провадження».

На підставі детального аналізу структури Департаменту Державної виконавчої служби Міністерства юстиції України запропоновано створити Канцелярію Департаменту Державної виконавчої служби Міністерства юстиції України зі спеціальним статусом.

Для підвищення рівня знань, умінь та навичок державних виконавців необхідно прийняти Порядок підвищення кваліфікації державних виконавців, яким урегульовано порядок підвищення кваліфікації державного виконавця та визначено умови їх стажування, періодичність та питання контролю отриманих знань

Доведено необхідність розроблення та прийняття Кодексу примусового виконання рішень судів та інших органів, у якому слід передбачити: обов'язкове розширення результативної частини рішень судів щодо примусового виконання рішень роз'ясненням процедури виконання рішення, що зменшить кількість додаткових звернень державних виконавців до суду за додатковими роз'ясненнями; послугу констатації факту, яка фіксується у виконавчих документах і є елементом доказу по справі (тобто у виконавчому провадженні вводиться додаткова стадія – докази, яка скоротить судовий процес); можливість силового захисту при проведенні виконавчих дій державними виконавцями та особливу юридичну відповідальність за

перешкоджання проведенню виконавчих дій; обов'язкове державне страхування державного виконавця.

Аргументовано необхідність доповнити перелік принципів діяльності органів державної виконавчої служби та приватних виконавців, наведений у ст. 4 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», такими принципами: належного управління; інформаційної відкритості; транспарентності; ефективності, раціональності та оптимальності; обов'язковості виконання рішень; неупередженості та непідкупності; оперативності й гнучкості взаємодії; планування; прозорості; принцип «єдиного вікна».

Також необхідним є прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про розподілення навантаження на державних виконавців та систему стимулювання їх роботи», згідно з якою при розрахунках навантаження державного виконавця слід враховувати: розподілення навантаження з урахуванням процесуальних дій по кожному виконавчому провадженню, з обов'язковим занесенням їх до Єдиного державного реєстру окремою графою; фіксування часу перебування державного виконавця на судовому засіданні по справі про примусове виконання рішення як робочого; фіксація використаного робочого часу державного виконавця під час виїзду на місце для виконання поставленого завдання з обов'язковою відео- та фотофіксацією процесуальних дій; офіційне закріплення за державним виконавцем, який проходить стажування, професійного наставника, який має досвід роботи не менше п'яти років в органах примусового виконання рішень судів та інших органів; стажування державного виконавця повинно тривати шість місяців і складатись з таких етапів: перевірка знань основ законодавства, яким урегульовано примусове виконання рішень судів та інших органів; 2 місяці – робота діловода; 2 місяці – робота низького коефіцієнту складності; 2 місяці – робота середнього коефіцієнту складності.

Зазначено, що наразі не можна визначити найбільш вдалу модель примусового виконання рішення судів та інших органів із тих, що діють у європейських країнах. Кожна держава вибудовує свою власну модель, що відповідає політичним, економічним та соціальним умовам і сприяє якісному функціонуванню держави і суспільства. В Україні наразі функціонує якісна та сучасна модель примусового виконання рішень судів та інших органів, проте вона потребує подальшого коригування та розвитку, чим наразі займається Міністерство юстиції України.

Доведено, що в окремих випадках неможливість вплинути на кінцевого бенефіціара юридичної особи призводить до неможливості примусово виконати рішення суду чи іншого органу державним виконавцем. Запропоновано застосовувати до таких суб'єктів тимчасове обмеження виїзду за кордон на підставі складеної державним виконавцем вмотивованої постанови. Така постанова направляється до виконання до Державної прикордонної служби України, боржник включається до відповідного списку та перебуває на особистому контролі цієї служби.

Аргументовано, що порядок негайного накладання арешту на рахунки боржника повинен бути таким: 1) систематичне наповнення комерційними банками бази даних усіх рахунків фізичних і юридичних осіб; 2) доступ виконавців до електронної системи рахунків Національного банку України; 3) доступ виконавців до комерційних банків, у яких відкриті рахунки боржників, комунікація з ними з метою списання коштів з відповідних рахунків. Національний банк України не має права на зміну інформації, яка міститься у базі даних, він є утримувачем системи та гарантом її функціонування.

Ключові слова: державні органи, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів; виконання рішення; державний

виконавець; приватний виконавець; виконавче провадження; судовий контроль за виконанням рішень.